

Cilt: 18 SAYI: 1 OCAK 1990

**Türk
sanayicileri
ve
işadamları
derneği**

görüŖ



GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) OCAK 1990
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Yayın Müdürü:
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı *Cem Boyner*

Yazı İşleri Müdürü:
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özol*

Yayına Hazırlayan:
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Ekonomik Araştırmalar Bölüm Başkanı
Nilgün Demirtaş

Görüş Araştırma Grubu:

Bu sayıda:
Nilgün Demirtaş
Ayda Alpat
Lale Demiral
Avni Demirci
Taylan Kovanlıkaya

Dergideki yazılar kaynak olarak TÜSİAD
GÖRÜŞ'ün gösterilmesi koşuluyla izinsiz kullanı-
labılır. İmzalı yazılar, yazarların kişisel görüşlerini
yansıtmakta olup, dernek görüşü olarak kabul
edilemez.

Adres:
Cumhuriyet Cad. Ferah Apt. 233/9-10
80230 Harbiye - İstanbul
Tel: 146 24 12 - 140 12 05

Basıldığı Yer:
LEBİB YALKIN YAYIMLARI VE
BASIM İŞLERİ A.Ş.
Tel: 179 67 50 / 8 Hat

Bu Sayıda

TÜSİAD'dan Haberler.....	4
1990 Yılına Girerken Türk Ekonomisi.....	11
Enflasyon Vergisi.....	28
İngiliz İpotek Piyasası'nda Yenilik: Hisseye Dönüştürme.....	31
AT'de Eğitimdeki Engellerin Ortadan Kaldırılması.....	35
Tarım Sektörü Şimdi Daha Az Korunuyor.....	39
Taiwan'da Süratli Ekonomik Büyümenin Kaynakları.....	41

TÜSİAD'dan Haberler

Başkan Yardımcısı Bülent Eczacıbaşı, 4 Aralık 1989 tarihinde Brüksel'de UNICE Başkanlar Konseyi Toplantısı'na katıldı.

Başkan Cem Boyner 4 Aralık 1989 tarihinde Associated Press'in Türkiye temsilcisi Sayın Emel Anıl ile bir görüşme yaptı.

Başkan Cem Boyner, 5 Aralık 1989 tarihinde ekonomik işlerden sorumlu ABD Konsolosu Ms. Elisabeth Shelton ve ABD Ticaret Ataşesi Mr. Clay Nettles ile bir görüşme yaptı.

TÜSİAD, 6 Aralık 1989 tarihinde İngiltere Ticaret Bakanı Lord Trefgarne ve beraberindeki heyet onuruna Pullman Marmara Etap Oteli'nde Yönetim Kurulu, TÜSİAD Eski Başkanları ve Kurucu Üyeleri, Türk-İngiliz İş Konseyi ve İngiliz Ticaret Odası üyeleri ile bazı TÜSİAD üyelerinin davetli olduğu bir öğle yemeği verdi.

Başkan Cem Boyner, 6 Aralık 1989 tarihinde AT'nin Ankara Temsilcisi Mr. Jan Van Rij ile bir görüşme yaptı.

Genel Sekreter E.İhsan Özol 7 Aralık 1989 tarihinde Taiwan Ticaret Merkezi Direktörü Mr. Kim Hung ile bir görüşme yaptı.

Başkan Cem Boyner, International Business Services A.Ş. tarafından İstanbul'da 8 Aralık 1989 tarihinde Danimarkalı işadamları ve TÜSİAD üyelerinin katıldığı "Türkiye'de Uluslararası İş ve Türk Firmaları ile

SSCB, Irak ve İran'da Çalışma İmkanları" konulu konferans münasebetiyle verilen öğle yemeğine misafir konuşmacı olarak katıldı.

Başkan Cem Boyner, 11-17 Aralık 1989 tarihinde İngiliz Hükümetinin davetlisi olarak İngiltere'ye gitti. Başkan'ın ziyaret programı aşağıda belirtilmiştir:

11 Aralık Pazartesi

- Maliye Bakanı'nın parlamentodaki temsilcisi Mr.Tony Farelle ile Avam Kamarası'nda görüşme
- İngiltere Ticaret Bakanı Lord Trefgarne'ın katıldığı ve Mr.Martin Laig'nin evsahipliğini yaptığı İngiliz-Türk İş Konseyi tarafından verilen öğle yemeği
- CBI'ın Genel Direktörü Mr.John Banham ile görüşme

12 Aralık Salı

- Türk-İngiliz Ticaret Odası'nın Başkanı A.Timurkan tarafından Park Lane Oteli'nde verilen kahvaltı toplantısında

Başkan Cem Boyner'in "Türkiye'de son politik ve ekonomik gelişmeler ile TÜSİAD'ın 1992 ve Tek Pazar ile ilgili görüşleri" konusunda konuşması

13 Aralık Çarşamba

- Docklands Kalkınma Bölgesi'ne ziyaret
- London Broadcasting Company tarafından İş dünyası Programı için görüşme (Radyoda)

14 Aralık Perşembe

- Glasgow Chamber of Commerce tarafından verilen brifingde Başkan'ın "Türkiye'nin Avrupa'ya Entegrasyonu" konulu konuşması
- Glasgow Radyosunda "İskoç İşdünyası Programı" sunucusu Alistair Hutton ile görüşme

15 Aralık Cuma

- Cumbernauld'da Development Corporation'ın temsilcisi ile buluşma ve bir bilgisayar ve bir tekstil şirketini ziyaret

Genel Sekreter E.İhsan Özol 11 Aralık 1989 tarihinde Deutsche Bank A.G'den ekonomist Mr. Theodor Schonebeck ve Banka'nın İstanbul Temsil Ofisi'nden Sayın Bülent Menemenci ile bir görüşme yaptı.

Genel Sekreter E.İhsan Özol 15 Aralık 1989 tarihinde Ankara'da TOBB'da yapılan özel sektör kuruluşlarının Genel Sekreterleri toplantısına katıldı.

Başkan Cem Boyner, Yönetim Kurulu üyeleri ve Yüksek İstişare Konseyi Başkanlık Divanı üyeleri 19 Aralık 1989 tarihinde Sheraton Oteli'nde üniversite öğretim üyeleri ile bir toplantı yaptılar ve ekonomik sorunlar konusunda görüş alışverişinde bulundular.

Başkan Cem Boyner 20 Aralık 1989 tarihinde İKV Başkanı Jak Kamhi tarafından AT Komisyonu'nun Türkiye'nin tam üyelik müracaatı ile ilgili açıklaması konusunda düzenlenen toplantıya katıldı.

Başkan Cem Boyner 20 Aralık 1989 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi'nde İşletme Klübü tarafından düzenlenen toplantıya katılarak bir konuşma yaptı.

Başkan Cem Boyner 25 Aralık 1989 tarihinde Marmara Üniversitesi'nde İngilizce İşletme Bölümü'nün düzenlediği toplantıya katılarak bir konuşma yaptı.

Başkan Cem Boyner 26 Aralık 1989 tarihinde Le Monde Gazetesi'nden Ms.Sophie Gherardi ile bir görüşme yaptı.

Başkan Cem Boyner 26 Aralık 1989 tarihinde Japon Konsolos Mr.Takeshi Tsuruta ile bir görüşme yaptı.

Yönetim Kurulu'nun TÜSİAD üyeleri ile yaptığı yemekli üye toplantılarından beşincisi 27 Aralık 1989 tarihinde Pullman Etap Marmara Otelinde yapıldı.

TÜSİAD Yönetim Kurulu 28 Aralık 1989 tarihinde Cumhurbaşkanı Sayın Turgut Özal'a bir nezaket ziyaretinde bulundu.

Başkan Cem Boyner 28 Aralık 1989 tarihinde Bilkent Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü master öğrencilerine bir konuşma yaptı.

YENİ TÜSİAD ÜYELERİ

YAVUZ CANEVİ, Avrupa-Türk Yatırım Bankası A.Ş.-EUROTÜRK BANK Yönetim Kurulu Üyesi ve Murahhas Üyesi,

MEHMET GÜN ÇALIKA, Bosfor Enstitüsü A.Ş., Yönetim Kurulu Başkanı ve Murahhas Üyesi,

KORKMAZ İLKKORUR, Chemical Mitsui Bank A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür Vekili,

ZAFER MUTLU, Sabah Gazetesi Genel Yayın Müdürü ve Yönetim Kurulu Üyesi,

VEDAT SERTOĞLU, Tercüman Ev İhtiyaç Maddeleri Pazarlama A.Ş. Murahhas Üyesi ve Genel Müdürü.

1990 Yılına Girerken Türk Ekonomisi

1989 yılında ekonomi politikasının ana amaçlarından çoğunun gerçekleştirilmediği görülmektedir. Kişi başına milli gelir artışı ilk defa sıfırın altına düşmüş, işsizlik artmış, fiyat istikrarı sağlanmamış, yatırımlar azalmıştır.

DİE'nin ikinci tahminine göre hemen hemen tüm sektörlerin büyüme hızlarında 1988'e kıyasla önemli gerilemeler meydana gelmiştir. Tarımda büyüme yüzde 7.0'dan yüzde -10.2'ye, hizmetlerde yüzde 4.1'den yüzde 3.8'e gerilemiştir. Sanayide büyüme hızı ise yüzde 2.1'den yüzde 2.6'ya yükselmiştir.

1980'li yılların ilk yarısında GSMH'nin yüzde 19.0'u etrafında belirlenen sabit sermaye yatırımları 1987'de yüzde 24.2'ye çıkmış, 1988'de aynı düzeyi muhafaza ettikten sonra 1989 yılında yüzde 22.6'ya gerilemiştir. 1980 sonrasında özel sektör sabit sermaye yatırımlarının payı yüzde 42.0 etrafında dalgalandıktan sonra, konut yatırımlarındaki artış sonucu 1987'de yüzde 46.5'e, 1988'de yüzde 52.4'e, 1989'da yüzde 55.5'e yükselmiştir. Özel kesim yatırımlarının son iki yılda yüzde 50.0'nin üstüne çıkmasını etkileyen faktörler kamu yatırımlarında görülen gerileme ve altyapı mahiyetindeki konut yatırımlarında, kısmen kamu desteğinin yardımlarıyla görülen yüksek artıştır.

Toplam yatırımlar altyapı ve üretken olarak ayrıldığı takdirde 1989 yılında altyapı yatırımlarının yoğunluğu ve artış eğilimi dikkati çekmektedir.

1985-1989 döneminde kamu sektörünün altyapı yatırımlarına verdiği ağırlık, özel

sektörün konut altyapı yatırımlarındaki artış prodüktif yatırımların 1979-1983'te yüzde 41.6'dan 1985-1989'da yüzde 31.4'e, ekonominin geleceği için tehlikeli bir düzeye düşmesine neden olmuştur. VI. Beş Yıllık Plan ihracata dönük sanayileşmenin devamı için prodüktif yatırımların nisbi ve mutlak olarak artmasını hedeflemektedir.

Konut altyapı yatırımlarının GSMH içindeki payı 1981-1984 döneminde yüzde 2.25'te sabit kaldıktan sonra sürekli artarak 1988'de yüzde 6.1'e ve 1989'da yüzde 6.5'e yükselmiştir. Hem finansman kaynaklarının kullanımı hem de fiziki kaynakların sektörel dağılımı bakımından konut altyapı yatırımlarının özel sektör yatırımları içindeki yüzde 52.1'lik payı süratle değiştirilmesi gereken sağlıklı bir dağılımı göstermektedir. Konut altyapı yatırımlarına verilen aşırı öncelik ihracat, istihdam ve üretim hedeflerinin gerçekleşmesine olumsuz etki yapmaktadır.

1989 yılı toplam vergi gelirleri için tahmin edilen rakam, 33 trilyon 674.7 milyar liradır. Bunun yüzde 43.4'ü olan 14 trilyon 444.9 milyar lirası vasıtasız, yüzde 56.6 oranındaki 18 trilyon 866.8 liralık kısmı da vasıtalı vergilerden oluşmaktadır. Bu rakamlara göre 1989 yılında vergi yükü bir miktar yükselerek yüzde 15.8 dolayına varmıştır.

Bütçe açığının GSMH'ya oranı 1987 yılında yüzde 4.4 olan düzeyinden 1988 yılında yüzde 4.0 dolayına düştükten sonra, 1989 yılında da aynı düzeyde kalması beklenmektedir. Bütçe açığının enflasyonist etkisini önlemek için bu oranın daha da düşürülmesi gerekmektedir!

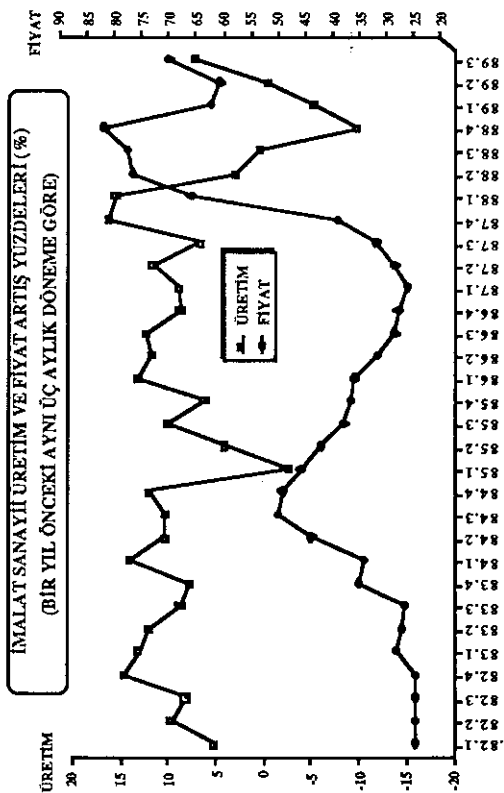
Hazineden ödenecek iç borçların toplamı Haziran 1989 tarihi itibariyle toplam 30,077.1 milyar TL'sine ulaşmıştır. Bu tutarın 7,359.3 milyar lirası iç borçlanma tahvillerinden doğan borç olup, 2,681.7 milyar lirası da kısa vadeli ve ihale ile satılan Hazine bonolarından

kaynaklanmaktadır. Geri kalan 20,036.1 milyar TL'yi ise konsolide borçlar oluşturmaktadır.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri açıklarının sürekli zamlarla finanse edilmesi de fiyatlar üzerinde doğrudan yükseltici etkiler yaratmaktadır. Çoğu girdi niteliğinde üretim yapan bu kuruluşların fiyat zamları özellikle imalat sanayiinin maliyetlerine yansıdığından maliyet enflasyonuna neden olmaktadır.

Kamu açıklarının enflasyonist etkilerini önlemek için, yalnızca açık/GSMH oranının küçültülmesi yeterli olmayacaktır. Bunun ötesinde açık rakamlarındaki artışın mutlak rakam olarak hedef enflasyon oranının altında kalması şarttır. Ayrıca, KİT zamlarında da aynı ilkeye uyulması gerekmektedir.

İmalat sanayi üretimi yılın ilk yarısında yüzde 6.7 oranında gerilemiştir. Üretim gerilemesinin elektrikli ve elektriksiz



makinelerle, otomotiv endüstrisinde şiddetli; metal eşya, tekstil, deri ve ayakkabı, orman ürünleri ve kağıt sektöründe orta şiddette olduğu görülmektedir. Yılın ilk altı ayında üretimi artan sektörler ise gıda, içki, tütün, kimya, petrol ürünleri ve plastik, taş ve toprağa dayalı sanayi ve metal ana sanayi olmuştur. 1989 yılı ortalaması olarak imalat sanayi üretiminin pozitif geçme ihtimali düşüktür.

1989 yılının yüksek bütçe açıkları ve kamu sektörü borç gereksinimindeki artışlar, parasal otoritelerin bütçe gelişmelerinden bağımsız bir para politikası yürütme konusundaki tercih alanlarını daraltmıştır.

Büyük çaplı dış borç ve iç borç geri ödemeleri; tarımsal destekleme fiyatlarındaki artış ve kamu kesimi maaş ve ücretlerindeki artışlar 1989 yılı içinde likidite kontrolünü zorlaştıran temel faktörler olmuştur. Yüksek boyuttaki

kamu finansman gereksinimi kısmen Merkez Bankası kaynaklarından (emisyon artışı) karşılanırken, aşırı parasal genişlemenin enflasyonist etkilerini sınırlandırmak amacıyla, kısmen de iç borçlanma yoluna gidilmiştir. Bu meyanda çok kısa vadeli (azami bir ay) kamu borçlanmalarının toplam borç stoku içindeki payı artış göstermiştir. Toplam bütçe harcamaları içinde önemli bir payı olan transfer harcamalarının (yaklaşık yüzde 50.0) ise bütçe gelir-gider dengesini zorlayan önemli bir etken olduğu gözlenmektedir.

Mevduat banka kredileri 1989'un ilk 11 ayında yaklaşık yüzde 44.6 oranında bir artış göstermekle birlikte, bu yıl ticari kredi talebinde belirgin bir yavaşlama gözlenmektedir; zayıf kredi talebi, büyük ölçüde, enflasyon oranının da üzerinde seyreden yüksek kredi maliyetleri, 1989 yılıyla ilgili olumsuz ekonomik beklentiler ve makroekonomik faaliyetteki yavaşlamadan kaynaklanmıştır.

Kısa vadeli ticari kredilerin bir işletme sermayesi kaynağı olarak, üretimin temel bir girdisi olduğu gözönünde tutulursa, reel kredi stokundaki daralmanın aynı zamanda üretim artışını da olumsuz etkilediği görülebilir.

Mevduat faiz oranlarındaki gerileme, enflasyon hızı ya da enflasyonist beklentilerdeki gerilemeden çok, kredi talebindeki yavaşlamadan kaynaklanmıştır.

Yüksek ve ısrarlı enflasyon 1989 yılında da ekonominin temel problemi olma özelliğini devam ettirmiştir. Geçmiş yıllarda tarımsal fiyatların enflasyon oluşumuna katkısı, sanayi (imalat sanayii) fiyatlarına oranla nisbeten daha sınırlı kalırken, bu eğilimin 1989 yılında tersine döndüğü gözlenmektedir. Döviz kurundaki artıştan kaynaklanan "ithal enflasyonunun" fiyat artışları üzerindeki etkisi ise 1989 yılında nisbeten sınırlı kalmıştır.

Yılın başında yüzde 74.0'de seyreden enflasyon Mart-Nisan-Mayıs döneminde yüzde 63.0'e geriledikten sonra yılın ikinci yarısında yüzde 73.0'e yerleşmiş bulunmaktadır. Enflasyoncu beklentilerin yüzde 73.0 etrafında belirlenmesi ve bu beklentilere göre zamların yapılması yüzde 73.0 etrafında bir "inertial inflation" düzeyinin oluşmasına yol açmıştır. Bütçe açıklarında ve borçlanma eğiliminde enflasyonu geriletecek kadar büyük bir azalma görülmediği için toplam talep baskısının azalmadığı görülmektedir.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası verilerine göre, 1989 yılında borçlanma senetlerinin gerek borsaya kote edilen miktarlarında, gerek tescil edilen işlem hacimlerinde önemli artışlar olmuştur. Geçen yıla kıyasla 1989 yılında işlem hacmi artış oranı özel sektör tahvillerinde yaklaşık yüzde 76.0, gelir ortaklığı senetlerinde yüzde 412.0, devlet tahvili ve hazine bonosunda yüzde 201.0 seviyelerinde olmuştur. Her üç

kategorinin bir yıllık işlem toplamı 34,285,652 milyon TL'dir.

Ekonomik ortamın elverişsizliğine, çeşitli belirsizliklere ve enflasyona rağmen 1989 yılında İMKB, diğer yatırım seçeneklerinin önemini kaybetmesi, dışa açılması, Türkiye Fonu gibi olguların etkisiyle, hisse senedi işlem hacmi ve fiyatları açısından yüksek bir performans göstermiştir. Borsanın menkul kıymet yatırımlarına likidite sağlama rolü biraz daha etkinlik kazanmıştır. Hisse senetleri borsada faal olarak alınıp satılan şirketlerin, sermaye arttırımı yoluyla daha ehven şartlarla sermaye temini imkanları artmış, borsa kapitilizasyonu sonunda şirket öz sermayelerinin piyasa değerleri yükselmiştir.

Bütün yeni gelişen borsalarda olduğu gibi İMKB'nin zayıf yanlarından birisi de ülkemizde henüz sosyal güvenlik kurumları ve sigorta şirketlerinin fonları gibi kurumsal tasarrufların borsanın

gelişmesinde bir role sahip olmamalarıdır.

Dış ekonomik ilişkiler açısından; işçi döviz girişinin önemli ölçüde artması, cari işlemler dengesinin fazlalık vermesi, ihracatta uygulanan teşviklerin önemli bir bölümünün kaldırılması ve TL'nin aşırı değerlenmesi sonucu ihracatın azalması, 1989 yılının dikkat çekici gelişmeleridir. Bir diğer dikkat çekici nokta, turizm sektörünün ekonomiye net katkısının bu yıl da sürmüş olmasıdır. Ödemeler dengesine ilişkin açıklanan son tahminlere göre cari işlemler dengesinin yıl sonunda yaklaşık 700 milyon dolar fazlalık vermesi beklenmektedir. Nitekim, ödemeler dengesi 1989 yılının Ocak-Eylül döneminde 646 milyon dolar fazlalık vermiştir.

İhracata sağlanan teşviklerin önemli bir bölümü 1989 yılı başından itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca, yıl içinde döviz kurları iç-dış enflasyon

farkına paralel değil, serbest piyasadaki arz-talep koşullarına göre belirlendiğinden, kurlardaki değişme iyice yavaşlamıştır. Bütün bu sınırlayıcı koşullar dikkate alındığında ihracat performansını yine de başarılı saymak gerekir.

Bir yandan ekonomik durgunluğa bağlı olarak ithalatın yavaş gelişmesinden kaynaklanan döviz talebindeki hareketsizlik, öte yandan işçi dovizlerindeki ve diğer gorünmeyenlerdeki hızlı artışın yarattığı döviz arzı genişlemesi, döviz piyasasında kurlarda tahmin edilen temponun çok altında değişiklik yaratmıştır. Bu durum sonucu ortaya çıkan ters yönde işleyen bir spekulasyon eğilimi kurlardaki değişimi sınırlamıştır.

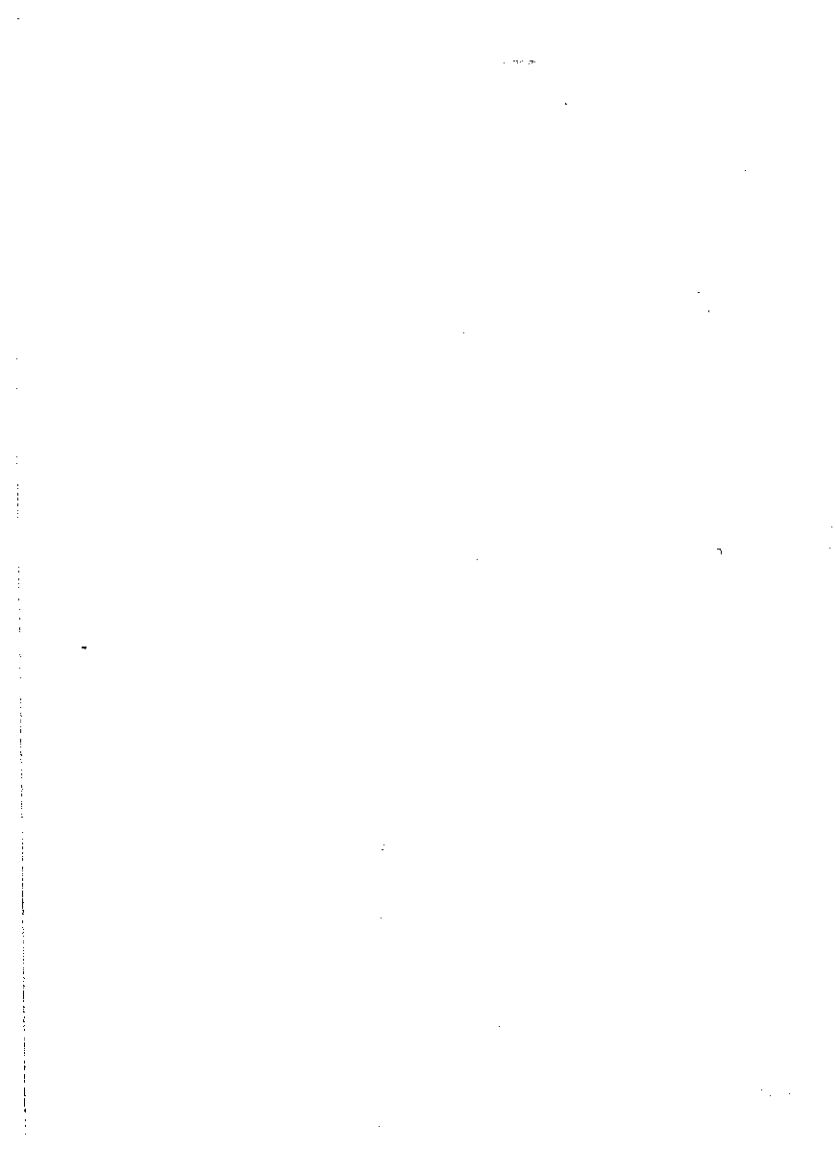
Kambiyo politikalarında önemli bir değişiklik olmadığı takdirde bu yıl da döviz kurlarının arz-talep koşullarına bağlı olarak değişeceği tahmin edilebilir.

Ancak ithalatta büyümeyle bağılı bir canlanma ve liberasyondan doğacak bir döviz talebi artışı, aynı döviz arzı temposu içinde, kurların da daha hızlı yükselmesine neden olabilir. Bununla birlikte bu hızlanmanın aşırı olması ve yıl içinde bir döviz sorununun doğması ihtimali şimdilik hayli zayıf görünmektedir.

1989 Eylül sonu itibariyle, dış borçlar 36.3 milyar dolara düşmüştür. Bu tutarın yüzde 81.5'ini orta ve uzun vadeli, yüzde 18.5'ini ise kısa vadeli borçlar oluşturmaktadır. 1983 yılında 18.4 milyar dolar olan dış borçlar, 1989 yılının ilk dokuz ayının sonunda yaklaşık iki katına çıkmıştır. Geçtiğimiz altı yıllık dönemde kısa vadeli borçların artış oranı yüzde 195.0 olmuş, toplam dış borçlar içindeki payı ise yüzde 12.4'ten yüzde 18.5'e yükselmiştir.

Dış borçların geçen yıl istikrar kazandığı gözlenmektedir. Bir önceki yıla göre küçülen dış borç stoku rakamlarında kur

**1990 Yılında Ekonominin
Yönetimiyle İlgili TÜSİAD
Önerileri**



1990 Yılında Ekonominin Genel Yönetimi İle İlgili TÜSİAD Önerileri

1) İstikrar

Piyasa ekonomisinin başarısında birinci koşul, enflasyonun durdurularak makro ekonomik istikrarın sağlanmasıdır.

Enflasyon ve enflasyona bağlı faiz oranlarının sanayinin gelişmesini güçleştirdiği ve hatta imkansız kıldığı birçok örneklerle ispatlanmıştır. Fiyatların devamlı dalgalandığı ülkelerde sanayici yatırım planları yapamaz ve zamanının büyük kısmını firmasının enflasyon savaşıyla geçirir. Enflasyonist ekonomilerde verimlilik düşer ve uzun vadeli kararlar alınamaz. Türkiye'nin bu konuda olumsuz bir örnek olmaması için nisbi istikrarı bir an önce sağlamamız şart bulunmaktadır.

2) Ekonomi Politikalarında Muhtelif Kesimler Arasında Konsensus Sağlanması

Ülkenin ekonomik ve mali sorunları ve bunların muhtemel çözüm yöntemleri ve uygulama biçimleri ile ilgili olarak kesimler arasında görüş birliği (konsensus) sağlanması şarttır.

Birçok gelişmiş ülkede, AT üyesi ülkelere ve Japonya'da olduğu gibi ekonomik sorunların yoğun olduğu sahalarda özel ve kamunun katılacağı ortak komisyon ve forumlarda çeşitli sorunlar tartışılmalı ve muhtemel çözüm yolları birlikte aranmalıdır. Girişimcilerin ekonomi politikalarına ve iş hayatına esas olan prensipleri bilmeden başarılı olmaları imkansızdır.

Genel olarak ekonominin açılmasına paralel olarak yönetimin de tüm uygulamalarında bir açıklık sağlanması şarttır. Bu sonuca yönelik olarak iş hayatını ilgilendiren kanun, kararname ve tebliğlerin kesinleşmeden önce ilgili basın, üniversite ve özel sektör kuruluşlarına açıklanarak görüşlerinin alınması, sonradan kararların sık sık değiştirilmesinden daha yararlıdır.

İşadamlarımızın önümüzdeki yıllarda uygulanacak ekonomi politikalarını şimdiden bilmek istemeleri en doğal haklarıdır. Diyalog içinde yürütölen şeffaf bir piyasa ekonomisi başarılı bir şekilde daha süratle, hızla dışa açılmamızı sağlayacaktır.

3) Merkez Bankası'nın Bağımsızlığı

Piyasa ekonomilerinde Merkez Bankaları hükümetlerin ekonomi politikalarını yürötmelerinde pasif bir rolde değildirler. Merkez Bankalarının dünyada ve kendi ölkelerindeki ekonomik gelişmeleri takip ederek, ölkenin orta ve uzun dönemli çıkarlarına uygun olacak para politikaları tercihlerini ve hedeflerini saptamaları şarttır. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için Merkez Bankası'nın tüm siyasi müdahalelerden uzak, özerk bir yapıya kavuşturulması gerekir.

Ayrıca Merkez Bankası'nın moneter hedefleri her yıl başında açıklaması ve kesin bir zorunluluk olmadıkça revize etmemesi özel sektörün yatırım planlaması açısından yararlı olacaktır.

4) Kamu Finansman Dengeleri

Bütçe ve gelirleri en etkin biçimde ve tasarrufla yönetme, bütçesini dengeleme hükümetlerin esas görevidir. Genel ekonomik dengenin bozulmaması için hükümetin KİT'ler ve mahalli idarelerde de aynı esasların titizlikle uygulanmasını sağlaması lazımdır. Özellikle, yatırım hedeflerinin gerçek kaynaklar sağlanmadan arttırılması sakıncalıdır.

Daha etkin bir bütçe yönetimi için bir evvelki yılın bütçesinin aynen baz alınması yerine sıfır tabanlı bütçe varsayımı ile bütün faaliyetlerin her sene gözden geçirilmesinde ve piyasadan sağlanması mümkün olan tüm hizmetlerin özelleştirilmesinde büyük yarar vardır. Vergi toplanması ve denetimini en az masrafla sağlayan serbest mali müşavirlik kurumunun Batı'da olduğu gibi, ülkemizde de en kısa zamanda yaygın ve faal hale getirilmesi lazımdır.

Bütçe birliği ve denetimi prensiplerine aykırı bulunan ve yaygın hale getirilen fon uygulamalarına son verilmelidir.

5) Yabancı Sermaye ve Özelleştirme

Devletçiliğin son 35 yılda Batı ekonomilerinde yarattığı sorunlar kamu üretimciliğine bir kez daha şans vermektense, bu konuyu artık kapatıp bitirmek eğilimlerini güçlendirmiştir. Bu eğilimler beraberinde özelleştirme eğilimlerini getirmiştir. KİT'lerin yarattığı sorunların çözümünde başvurulacak en akılcı yol bu kurumları özelleştirmek, başka bir deyişle kamunun elindeki hisseleri özel sektöre devretmektir. Özelleştirmenin yöntemleri ülkeden ülkeye ve dönemden döneme değişebilmektedir. Ancak, amaç ve hedeflerin açık olarak tanımlanması başarısının önde gelen koşuludur.

Ülkemizde özelleştirmenin başarılı olması için aşağıdaki hazırlık çalışmalarının yapılmasını gerekli buluyoruz:

- Kamuoyu özelleştirme konusunda yeterince aydınlatılmalıdır.
- Özelleştirilecek kamu kuruluşları bu operasyona hazır hale getirilmelidir.

- Özelleştirmede kesinlikle işçi ve halk için bir pay ayrılmalıdır.
- Satılacak hisse senetlerinin isme yazılı olmasına özen gösterilmelidir.
- Küçük tasarruf sahiplerine satıştan sonra kalan hisse senetleri öncelikle milli kuruluşlara devredilmelidir.
- Kalan pay senetleri önceden belirlenen bir oran dahilinde, yabancı kuruluşlara satılmalıdır.
- Özel kanunlarla kurulan KİT'lerin özelleştirilmesi tercihen özel bir kanunla gerçekleştirilmelidir.

Özelleştirme operasyonlarının sanayi sektörünün yurt içinde beklenmeyen ve arzu edilmeyen bir yabancı tekelleşme ile karşı karşıya kalmayacağı bir şekilde düzenlenmesi şarttır.

6) Vergi Politikası

Türkiye'de vergi yükü OECD ülkelerindeki oranların çok gerisindedir. Bu duruma vergi dışı kalan gelirlerin büyüklüğü ile vergi kayıpları sebep olmaktadır.

Bütün çalışan kimselerin tüm gelir unsurlarının toplandığı bir yıllık gelir vergisi beyannamesi vermeleri sağlanmalıdır. Böylece milli gelir istatistiklerinin tahmininin daha sağlıklı bir biçimde yapılması sağlanırken, devletin vergi gelirleri de önemli ölçüde artacaktır.

Vergi istisna ve muafiyetlerinin vergi gelirlerini erozyona uğratacak biçimde yaygın uygulanması yerine, sadece öncü sektörlerin teşvik edilmesi düşünülmelidir.

Gelir vergisi ilk gelir diliminin genişliği saptanırken, en az geçim indirimine temel olan beslenme, barınma, taşıma, sağlık ve eğitim hizmetleri için yapılan harcamalar temel alınmalı, maaş ve ücret gelirleri diğer gelirlere göre daha küçük oranlar üzerinden vergilendirilmelidir.

Gelişmiş ülkelerde dolaysız vergi gelirlerinin dolaylı vergi gelirlerine oranı yaklaşık 65/35 iken, bu oran Türkiye'de 45/55'tir. Tüketim vergileri düz oranlı olmaları nedeniyle, düşük gelirlilerden artan oranla ve yüksek gelirlilerden azalan oranla alınmış olmakta, bu durumda vergi adaletsizliği giderek artmaktadır. Bu

nedenle, bu vergilerin payının AT'deki oranlarına yaklaştırılması için gerekli önlemler süratle alınmalıdır.

7) Teşvik Sistemi

Teşvik Sistemi kapalı ekonomi dönemindeki şekliyle hala uygulanmakta ve piyasa ekonomisi prensiplerine uygun bulunmamaktadır. Özel sektöre ait projelerin merkezi bir büro tarafından kontrol edilmesi ve permiye bağlanması yerine desantralizasyona gidilerek, sadece yatırım kredisi sağlanacak projelerin Yatırım ve Kalkınma Bankalarınınca incelenmesi sistemine geçilebilir. Bir çok AT ülkesinde olduğu gibi yatırım projelerinde inisiyatif yerel yönetimlere bırakılmalı ve yerel yönetimler arasında yatırımları bölgelerine çekebilmek için bir rekabet süreci başlatılmalıdır. İskoçya'da halen uygulanan sistem bir örnek olarak aşağıda özetlenmiştir:

İskoçya'da hükümet müstakbel yatırımcıların ihtiyaçlarına göre değişebilen bir hibe ve mali avantajlar paketi sunmaktadır. Bu pakette;

a) Yatırımın yapılacağı bölgenin az gelişmiş olması halinde yatırımın yüzde 25.0-30.0'u (orta derecede gelişmiş olması durumunda ise yüzde 10-15) oranında hükümet hibe yardımı,

b) Buna ek olarak, gençler arasında işsizliğin yaygın olduğu yerlerde yaratılan iş başına 3,000 pound civarında yerel hükümet hibe yardımı,

c) Yatırımın yüzde 50.0'si ve en az 1.5 milyon pound Avrupa Yatırım Bankası kredisi,

d) Projenin yüzde 50.0'si oranında 100,000-2 milyon pound arasında ucuz faizli Avrupa Kömür ve Çelik Birliği kredisi,

e) Fabrika ve makina aksamı için yüzde 25.0 hızlı amortisman, bina giderlerinde yüzde 4.0 amortisman, sanayi bölgelerindeki binalarda yüzde 100.0 amortisman,

f) Bio-teknoloji ve mikroelektronik yatırımlarında araştırma giderlerinin yüzde 25.0'i oranında hibe,

g) İskoç Kalkınma Ajansı'nın hibe olarak yatırımı desteklemesi, ucuz tarifeli leasing yapılmasına yardımcı olması ve ücretsiz danışmanlık hizmetleri yapması gibi avantaj ve kolaylıklar yer almaktadır.

Özetle, cazip projeler yüzde 30.0'a kadar hibe ve yüzde 50.0'ye kadar ucuz kredi bulmakta ve aradaki farkın önemli bir bölümü ise muhtelif teşvik ve yardımlarla kapatılmaktadır.

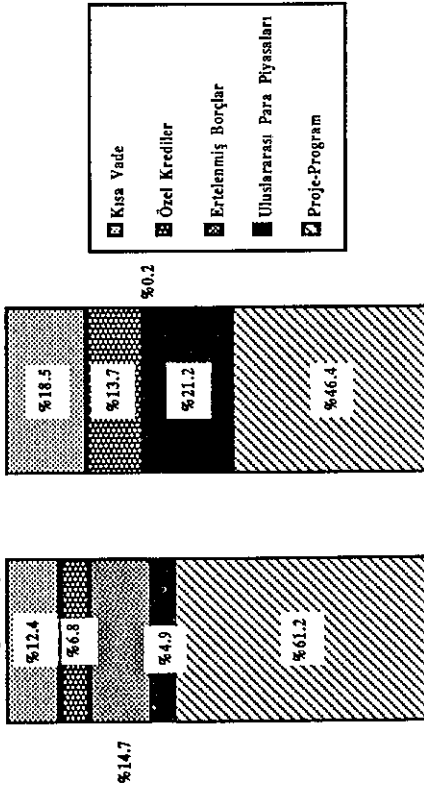
Ülkemizde de AT ülkelerinin tecrübelerinden yararlanılarak Teşvik Sistemi'nin en kısa sürede modernize edilmesi sağlanmalıdır.

değişmelerinin de bir ölçüde etkisi olduğu düşünülse dahi uluslararası finans çevreleri bu durumu Türkiye'nin yoğun dış borçlanma politikasını değiştirdiği biçiminde yorumlamaktadırlar.

1989 yılında özel yabancı sermaye izinlerinde de önemli sayılabilecek gelişmeler olmuştur. 1989 yılının ilk on ayında gerçekleşen yıllık yabancı sermaye girişi 895 milyon dolar ile Cumhuriyet tarihinin en yüksek tutarına ulaşmıştır. Bu tutarın yüzde 44.8'i yeni yatırım, yüzde 35.1'i ise sermaye arttırımıdır. Halen ülkemizde toplam yabancı sermaye stoku 4.1 milyar dolara ulaşmış bulunmaktadır. Bu arada verilen izinlerin sektörel dağılımında imalat sektörü yarıdan fazla bir payla ilk sırayı alırken, turizmle ilgili alanlarda alınan izinler de yoğunluğunu korumuştur. Uzun vadeli programlama yabancı sermayenin, son iki yıllık durgunluğu geçici bir durum olarak yorumladığını göstermektedir.

1990 yılı programında ihracat hedefi 12.9 milyar dolardır. İhracata verilen ılımlı uyarılar sonucunda bu hedefe ulaşılabilir.

DIŞ BORÇLARIN DAĞILIMI



Başka bir deyişle programın ihracat hedefi gerçekçidir. Ancak aynı yorumu ithalat için yapmak çok güçtür. Öngörülen büyüme hızına ulaşılması halinde ithalatın 1989 rakamını bir hayli aşacağı tahmin edilebilir ama, 1990 yılı için öngörülen 18.5 milyar dolarlık bir hedefin gerçekçi olmadığı da açıktır.

Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerinde geçen yıl etkili olan iki önemli olay, Ağustos ayında özellikle kambiyo mevzuatında liberalleşmeye doğru adımlar atan 32 sayılı karar ve daha sonra kurulan Türkiye Fonu'dur. Türk kuruluşlarına ait hisse senetlerini uluslararası piyasalarda pazarlayacak olan Fon, dış çevrelerde büyük ilgi uyandırmıştır.

Kaynak: TÜSIAD

Enflasyon Vergisi

Bir ekonominin para tutma isteği -ki bu onun para talebidir - genellikle reel GSMH ile birlikte büyür. Bu talep aynı zamanda beklentilere ve diğer kaynakların getirilerine göre biçimlenir. Eğer para miktarı ekonominin para tutma arzusunun üstünde bir artış gösterirse bu enflasyondur ve bir "vergi" gibi çalışır. Tasarruf sahipleri "bu vergiyi" ellerinde tuttıkları paranın satın alma gücünü kaybederek öderler. Borç senetleri çıkaranlar ise "aynı vergiyi" pasiflerinin gerçek değerinin azalması biçiminde toplarlar. Merkez Bankaları ise, paraya ödenen vergiyi dengeleyecek oranda faiz ödememektedirler. Yani dolaşımdaki paraya faiz ödenmediği gibi rezervlere de piyasa faiz oranının altında bir faiz uygulanmaktadır ve genellikle rezervlerde piyasa değeri altında faiz verilmektedir.

**SEÇİLMİŞ ÜLKELERDE ENFLASYON
VERGİSİ
(1987)**

Ülke	GSMH'nin oranı olarak enflasyon vergisi	GSMH'nin oranı olarak Rezerv Para	Enflasyon Oranı (%)
Arjantin	4.0	6.3	174.8
Fildişi Sahili	0.5	14.4	3.4
Ekvator	2.0	8.1	32.5
Gana	2.0	7.9	34.2
Meksika	3.7	6.0	159.2
Nijerya	0.9	9.6	9.7
Peru	4.8	9.1	114.5
Filipinler	0.6	8.0	7.5
Zaire	4.2	8.2	106.5

Not: Enflasyon vergisi, enflasyona bağlı olarak ortalama rezerv paranın satın alma gücünde bir azalma olarak tanımlanmakta ve $Mx [i/(1+i)]$ (M:Ortalama rezerv para , i: Enflasyon oranı) olarak hesaplanmaktadır.

Yüksek enflasyonun, GSMH'nın bir oranı olarak yüksek enflasyon vergisinin bir göstergesi olduğu; fakat bunun her zaman doğru olmadığı görülmektedir. Yüksek enflasyon (dolayısıyla yüksek enflasyon vergisi) kişilerin para tutma konusunda cesaretini kırmaktadır. Ancak ekonomideki para stoğu GSMH'nın küçük bir parçasıysa; doğal olarak, enflasyon vergisi de küçük olacaktır.

TÜRKİYE'DE ENFLASYON VERGİSİ

Yıllar	GSMH'nın oranı olarak Enflasyon Vergisi	GSMH'nın oranı olarak Rezerv Para	Enflasyon Oranı
1983	2.8	12.1	37.1
1984	3.2	11.3	49.7
1985	2.7	10.4	44.2
1986	2.0	9.3	30.7
1987	2.7	8.8	55.1
1988	3.1	9.2	75.2
1989	3.0	9.1	69.6

Kaynak: *Dünya Bankası, TÜSIAD*

İngiliz İpotek Piyasasında Yenilik: Hisseye Dönüştürme

İngiltere'nin belli başlı bankalarından bir tanesi ipoteklerin hisseye dönüştürülmesi yolunda bir adım atmıştır. Banka böyle bir uygulamanın detayları ve sonuçları ile ilgili olarak müşterilerine bilgi vermektedir.

İngiltere için çok yeni bir uygulama olan hisseye dönüştürme, ABD'de çok eskiye dayanan bir işlemdir. Bugün ABD'deki ipoteklerin yüzde 60'ı hisseye dönüştürülmüş durumdadır. Geçtiğimiz yıl, İngiltere'de yapılan toplam ipoteklerin yüzde 6'sı olan 4.5 milyar Sterlin'lik bölümü hisseye dönüştürülmüştür.

İngiltere Merkez Bankası hisseye dönüştürmeyi kontrol amacıyla ilgili kuruluşlar için yönetmelikler hazırlamıştır. Ancak ipotek piyasasının bugünkü durumu 1989'da bu uygulamanın yayılmasının güç olduğunu göstermektedir. Özel bankalar, bu işlemin tamamen yeni bir faaliyetten çok bir "araştırma ve geliştirme" niteliği taşıdığı kanısındadırlar.

İlk bakışta şaşırtıcı gelen ancak basit bir mantığa dayanan bir uygulama olan hisseye dönüştürme nedir?

Önce bir portfolyoda bir grup ipotek paketi hazırlanır. Bu, daha sonra Avrupa borsalarında alınıp satılabilecek tahvil ve herhangi bir menkul değer olacaktır. Satıcı açısından onu yeni borçlanmalar için özgür bıraktığından, alıcı açısından da yüksek kaliteli bir menkul kıymet satın aldığından iyi bir uygulamadır.

Muhtemelen bilgisi dışında evin borcu üçüncü bir şahsa ya da bir yabancı bankaya

satılacak olan ev sahibi açısından hisseye dönüştürme nasıl değerlendirilmektedir?

Pratikte hisseye dönüştürme ile ipoteğin kontrolü, uygulanan faiz, yani ipotek yönetimi değişmeyecektir. Uygulamada, ipoteği hisseye dönüştürülen müşteri de, dönüştürülmeyen de bankanın ipotek işlemleri servisi ile temas halinde olacak ve oranlar aynı şekilde hesaplanmaya devam edilecektir.

Ancak aylık senetleri ödemekte zorlanan ev sahipleri bu işlemde etkilenebilirler. Kredi veren kuruluşlar geleneksel olarak bu konuda bir ölçüde esnek davranmaktadırlar. Ancak ipotek hisse senedine dönüştürüldüğünde ödemelerdeki gecikmelerin hoşgörü ile karşılanması olasılığı çok düşüktür.

Burada sadece en kaliteli ipoteklerin hisse senedine dönüştürüldüğünü ve kalitenin ipoteğin yaşı ve ev sahibinin evdeki payına bağlı olarak belirlendiğini unutmamak gerekir. Altı aydan daha uzun

sürelî ve gayrimenkul değerinin maksimum yüzde 75.0-80.0'i oranındaki ipotekler riski az olan ve en çok hisseye dönüştürülenlerdir.

Uzmanlar her portfolyo için riski eşit olarak ve özenle dağıtmaktadırlar. İskoçya ve Kuzey İrlanda'daki ipotekler genellikle küçük miktarlarda olduklarından fazla tercih edilmemektedirler. ABD'deki tüketiciler hisseye dönüştürülmüş ipoteği bulunan bir evi satmanın, birçok idari ve yasal mekanizmayı zorlaması nedeniyle çok zor bir iş olmasından şikayet etmektedirler.

İpoteklerin hisseye çevrilmesi yeni ilişkiler yaratmaktadır; ipoteği yapanın ve alanın dışında, portfolyonun yeni sahibi ve ipotekleri izleyen bir kuruluş devreye girmektedir.

Kaynak: *Financial Times*

AT'de Eğitimdeki Engellerin Ortadan Kaldırılması

Avrupa Topluluğu'ndaki eğitim sistemleri farklılıklar göstermektedir. Örneğin bir İngiliz öğretmen, Batı Almanya'daki eğitim sistemini anlamaya gereksinim duymamaktadır. Eğitim sistemlerindeki farklılık geçmişte Avrupa Komisyonu'na fazla sorun yaratmamıştır. Bir Topluluk üyesi ülkeden diğerine çalışmaya giden işçiler için eğitim ve öğretim sistemleri arasındaki bu farklılıkların giderilmesi gerekmektedir.

Avrupa Komisyonu'nun eğitim konusundaki son girişimleri büyük ilgi uyandırmıştır. Bu girişimleri iki noktada toplamak mümkündür;

- Öğrenci ve memurların değişimi; 1987 yılı Haziran'ında, başlangıçta üç yıl için ortaya atılan Erasmus Programı, üye ülkelerdeki yüksek öğretimde öğrenci ve memur değişimini teşvik amacı gütmektedir.

Bakanların Komisyon'un teklif ettiği 85 milyon ECU'luk bütçede yarı yarıya bir indirim yapması, eğitim dünyasında büyük hayal kırıklığı yaratmıştır.

Erasmus programı, yıl boyunca büyük ölçüde talebe değişimlerini teşvik etmektedir. 1987-1988 döneminde 3000 kadar talebe değişimi yapılmıştır. 1988-89 dönemi için 6500 kadar değişim planlanmıştır. İş ve idarecilik bölümleri için değişim talebi daha yüksektir. Bunun arkasından lisan ve mühendislik dallarındaki talepler gelmektedir. Erasmus, üniversiteler arasındaki işbirliğini desteklemektedir.

1992'ye kadar bu değişim konusunda daha büyük bir potansiyel olabileceğine

inanılmaktadır. Araştırma projeleri için çok uluslu işbirliğinden bahsedilmektedir.

- Karşılıklı kalifikasyon aranması;
Avrupa Komisyonu üye ülkelerden birinde kazanılan kalifikasyonun diğerlerinde de kabul edilmesi üzerinde durmaktadır.

Şimdiye kadar gayretlerin büyük kısmı mesleki kalifikasyon üzerinde olmuştur. Komisyon özel meslekler için ihtiyaç duyulan kalifikasyonların ahenleştirilmesi üzerinde durmakta ve muhtelif üye ülkelerde karşılıklı olarak mesleki kalifikasyonların tanınması tutumu içine girmiştir. Brüksel'de inceleme safhasında bulunan bu konu ile ilgili kararname 1991 başında yürürlüğe girecektir.

Gelecekte, her ülkedeki avukat, muhasebeci, öğretmen ve mühendisler Topluluk ülkelerinde kabul edilen temel

kalifikasyonlara sahip olacaklardır. Komisyon mesleki beceriler ile ilgili kalifikasyonlar üzerinde de durmaktadır. Örneğin, ev aletleri yapanlar, otomobil tamircileri ve marangozlar arasında ortak bir kalifikasyon tanımlaması gerekmektedir. Ancak bu alanda ilerleme oldukça yavaştır.

Erasmus Programı, kalifikasyon engellerini çeşitli şekilde gidermeyi planlamaktadır.

Erasmus Programı'nın gelecek safhası, şimdiye kadar yapılan düzenlemeleri formalize edecek olan Avrupa Topluluğu Ders Kredisi Transfer Sistemi'nin yerleştirilmesi olacaktır. Böylece değişik Topluluk üniversitelerinde öğrenciler dersleri takip edebilecek ve mezun olabileceklerdir.

Bununla beraber bazı çevreler, bütün bu faaliyetlerin zahmete değip değmediği konusundaki şüphelerini ortaya koymaktadır.

Kaynak: *Financial Times*

Tarım Sektörü Şimdi Daha Az Korunuyor

Başta Batı ülkeleri olmak üzere dünya ülkelerinin çoğunda tarım sektörüne sağlanan sübvansiyonlarda bir düşüş gözlenmektedir.

Özellikle OECD ülkeleri çerçevesinde yapılan çeşitli çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre 1984 yılından 1986 yılına kadar sürekli artan tarımsal ürün sübvansiyonları 1986 yılından bu yana azalma göstermektedir.

Kanada'da 1984'de yüzde 31.0 olan tarımsal ürün sübvansiyonları 1986'da yüzde 49.0'a yükselmiş, 1988'de ise yüzde 43.0'e düşmüştür. Aynı şekilde Avrupa Topluluğu ülkeleri için bu rakam 1984'de yüzde 32.0 iken, 1986'da yüzde 51.0'e

ulaşmış fakat 1988'de tekrar yüzde 49.0'a gerilemiştir. Bu arada OECD ülkeleri baz alındığında en yüksek sübvansiyon oranı Japonya'da görülmektedir. Söz konusu ülke için, 1984'de yüzde 63.0 olan bu oran, 1987'de yüzde 77.0'ye kadar yükselmiş ve yine aynı şekilde 1988'de yüzde 74.0'e düşmüştür. Bu arada tarımsal ürünlere sağlanan en düşük sübvansiyon Yeni Zelanda'da görülmektedir. 1984'de yüzde 18.0 olan bu oran 1986'da yüzde 33.0'e sıçrarken, 1988'de yüzde 8.0'e kadar gerilemiştir.

Tarımsal Ürün Sübvansiyon Oranları (%)

	1984	1985	1986	1987	1988
Kanada	31	39	49	46	43
Avustralya	10	14	16	11	10
Avusturya	33	39	50	53	48
AT	32	43	51	51	49
Finlandiya	60	67	70	71	70
Japonya	67	69	76	77	74
Yeni Zelanda	18	23	33	14	8
İsveç	38	40	54	61	58
US	28	32	43	41	34
Ortalama	34	41	51	50	45

Kaynak: *EUROPE*

Taiwan'da Süratli Ekonomik Büyümenin Kaynakları

Asya'nın yeni sanayileşmekte olan ülkelerinden biri olan Taiwan tüm dünyada dikkatleri üzerine çekmektedir. Bu ülkede enflasyon ve işsizlik oranının düşük olması, sağlıklı bir kamu maliyesi, büyük döviz rezervleri, dış borç yükünün bulunmaması, tasarruf oranının yüksekliği göze çarpan başlıca özelliklerdir.

Taiwan'da 1940'lı yılların sonlarıyla, 1950'li yılların başlarında sosyal, politik ve ekonomik şartlar elverişli değildi. Bu dönemde harcamaların büyük bir kısmı savunmaya sarfedilmiş, süratli nüfus

artışı, yüksek enflasyonu meydana getirmiş ve halkın yaşam koşulları gittikçe kötüleşmiştir.

1950'li yıllarda tarım sektörü tüm ekonomiye hakim olmuştur. Böylece, kalkınmada öncelik tarım sektörüne tanınmış, sonra sanayi sektörü ve nihayet de hizmetler sektörüne ağırlık verilmiştir.

Nüfusun yoğun, sermaye teşekkülünün az olması nedeniyle ekonomide emek-yoğun sanayilere yönelmek zorunda kalınmış ve böylece daha çok iş olanakları sağlanmıştır.

Yurtiçi üretimi yükseltmek için Taiwan, ithalatını arttırmış ve ithalatı karşılayabilmek için de ihracatını arttırmak yoluna gitmiştir. Dolayısıyla yönlendirilmiş bir ticaret ekonomisi geliştirilmiştir. 1950'li yıllarda ihracat başlıca hammadde ve işlenmiş tarım ürünlerinden; 1961 yılından sonra ise

ithalat, tarım ürünleri ile sanayi hammaddelerinden, ihracat ise sanayi maddelerinden oluşmaya başlamıştır.

Taiwan'ın ekonomik kalkınmasının başlangıcında küçük ve orta büyüklükte işletmeler ile kamu işletmeleri ekonomik büyümeyi desteklemişlerdir.

Gerek iç gerek dış talep, son otuz yıldan beri Taiwan ekonomisinin büyümesini olumlu yönde etkilemiştir. Hükümetin rolü ekonomik kalkınma için istikrarlı bir ortam yaratmak ve yatırımlar için özel sektörü teşvik etmek olmuştur.

1950'li yıllarla 1960'lı yılların bir kısmında, tarım reformu Taiwan'da tarımsal gelişmeyi ve verimi teşvik eden etkin bir unsur olmuştur. Arazilerin çiftçilere dağıtılmasından ibaret olan toprak reformunun, tarımda verimi ve dolayısıyla üretimi yükseltmek yanında, sosyal ve politik etkileri de olmuştur.

Taiwan'ın Japonlar tarafından işgali sırasında altı yıllık ilköğretim sistemi getirilmiştir. İlköğretim sistemi kuvvetlendirilmiş ve okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı gittikçe düşmüştür. Hükümetin uygulamaya koyduğu dokuz yıllık mecburi eğitim sonucu emeğin kalitesi, birçok kalkınmakta olan ülkeye oranla yükselmiştir.

1960'lı yıllardan önce, dış yatırımı cezbetmek ve bir yatırım atmosferi yaratmak için birçok politikalar uygulanmıştır. 1959 yılında Mali ve Ekonomik Reform Programı hazırlanmış ve 1960 yılında da yatırımın teşviki kanununun uygulanmasına başlanmıştır. Hazırlanan kanunun içeriği şöyledir:

- Yeni verimli yatırımlardan veya mevcut olup da yüzde 30.0 genişleme suretiyle iş yapan yatırımcıların sağladıkları gelirlerden beş yıl süre ile vergi indirimi,
- Yukarıdaki vergi indirimine ilave olarak, makina ve teçhizatın normal kullanma

- sürelerinden önce kıymetlerini düşürme suretiyle hızlandırılmış amortisman,
- İthal edilecek hammaddelerden elde edilecek malların ihraç edilmeleri kaydıyla bu hammaddelerin ithalatından alınacak gümrük ve mal vergilerinde vergi indirimi yapılması,
 - Dahilde yapılmayan makina ve techizatın ithalatından alınacak gümrük resimlerinin alınmaması veya bu vergilerin azaltılması,
 - Yatırım kredileri ve ihtiyat fonları sağlanması.

1949 yılında kıta Çin'inden gelen bir çok işadama sayesinde sanayi sektörü gelişmiş ve daha sonraki yıllarda yabancı sermayeyi teşvik etmek, yeni iş imkanları yaratmak ve hariçten yeni teknoloji getirmek için Hükümet sanayi işletme bölgeleri kurmuştur.

Dünya piyasalarında sıkı bir rekabetle karşılaşılınca, 1970'li yıllardan itibaren

ileri teknolojiye olan talep artmıştır. Yeni makinaların ithali ile yeni teknolojiler de ithal edilmiş ve makinaların süratle amortismanlarını teşvik etmek suretiyle de yeni teknolojiler getirilmiştir.

1970 yılından beri ekonomik büyümeye en büyük katkı ihracat ile sağlanmıştır. Hükümet ihracatı teşvik için bir seri önlem almıştır. İhracatın gelişmesi sınai gelişmeyi süratlendirmiş, dolayısıyla ekonomik büyümeyi sağlamıştır. İç talebin en önemli unsurlarından biri olan sabit sermaye teşkili de ekonomik büyümeyi önemli ölçüde desteklemiştir.

Son otuz yıldan beri sağlanan süratli ekonomik büyüme dolayısıyla Taiwan, büyük döviz rezervleri sağlamış ve tasarruf oranı artmıştır. ABD ile olan ticarete Taiwan'ın büyük ticaret fazlalığı vermesi nedeni ile Taiwan Doları ABD Doları karşısında yüzde 56.8 oranında revalüe edilmiştir. Bu para operasyonu sonucunda, Taiwan mallarının ABD piyasasında rekabet edebilirliği azalmış ve

1988 yılında Taiwan'ın ABD'ye ihracatı düşmüştür.

Son otuz yıldan beri sanayi sektöründeki büyüme devam etmektedir. Ne yazık ki bu hızlı büyüme, çevre kirliliği sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Öte yandan büyük döviz rezervleri ve aşırı tasarruf bir çok sorunlara yol açmıştır. Örneğin, son iki yıl zarfında stok fiyatları birden fırlamış, gayrimenkul fiyatları iki üç misli yükselmiştir.

Taiwan'ın ekonomik başarısının nedenleri şöyle özetlenebilir:

- Ekonomik, politik ve sosyal istikrarın sağlanması,
- Dışa dönük ekonomik kalkınma politikasının kabulü,
- Çeşitli ekonomik sektörlerin makul bir şekilde korunması,
- Tasarrufu seven çalışkan bir nüfusa sahip olunması,
- Eğitimde başarı sağlanması,
- Yatırımların teşvik edilmesi.